

סימן ט"ו

אם להתיר ציצית מבגד לבגד ודין נקרע הטלית

11234567

לקטן. ונמצא לכאורה דכשיש שני אחים בבית א' בן י"ג וא' בן י"ב והט"ק של שניהם שוים, יש ליזהר שלא יחליפו וט"ק שלבשו הבן י"ג, לא יעבירו לבן י"ב, וצ"ע לדינא¹¹²³⁴⁵⁶⁷. ועיין לקמן אות ד'.

א. מ"ב סק"א

גם אפילו מטלית גדול לטלית קטן שט"ג וט"ק שוים. לכאורה היינו דוקא ט"ק החייב בברכה לכו"ע, עיין מ"ב לקמן סימן ט"ז סק"ד.

ג. מ"ב סק"א

אבל אין להתיר ציצית מטלית של גדול וליתנם בטלית של קטן דחיובו רק מדרבנן. לפ"ז נמצא לכאורה כשמורידים מזוזות בפתחי החדרים כדי לבודקם וכיוצ"ב, יש ליזהר להחזיר כל מזוזה למקום שהיא היתה מונחת קודם. דאל"כ יתכן שמזוזה שהיתה במקום שחייב בודאי במזוזה, כגון חדר שהוא ד' אמות על ד' אמות, ואח"כ יניחוהו בפתח של חדר אחר שאין בו ד"א על ד"א. [ואפילו שיש בו כדי לרבע ג"כ אין מברכים על מזוזה בפתח זה כדאיתא בש"ך יור"ד סימן רכ"ו ס"ק כ"ג] ונמצא דיש כאן הורדה בקדושה, ממקום חיוב גמור, למקום שאינו חייב לכו"ע. וצ"ע לדינא¹¹²³⁴⁵⁶⁷.

ב. מ"ב סק"א

אבל אין להתיר ציצית מטלית של גדול וליתנם בטלית של קטן דחיובו רק מדרבנן. היינו לכאורה אפילו לקטן מט' שנים ומעלה, שאע"ג ששיעור טלית קטן שלו הוא כשיעור ט"ק של גדול, עיין מ"ב סימן ט"ז סק"א וסימן י"ז סק"ט, ונמצא דמעביר חוטי הציצית לט"ק הראוי לגדול, מ"מ כיון שקטן ילבשהו וחיובו רק מדרבנן, אין לעשות כן, ולכאורה היינו משום דהוי הורדה בקדושה.

ולכאורה נמצא לפ"ז דה"ה דיש ליזהר בט"ק שלבשו גדול שלא ליתנו לקטן, כמות שהוא, דמאי שנא הורדת חוטי הציצית מט"ק של גדול וליתנם בט"ק של קטן מאשר ט"ק גופא שמעבירו

תשובת מרן הגרש"ז אויערבאך שליט"א

(י"ח) הנני משיב רק מסברא, יתכן שרק לקבוע מטלית של גדול לקטן חשיב כהורדה, והשאלה לקטן לזמן שפיר מותר דלא גרע מסתם פשט טליתו. ובב' אחים צריכים בלא"ה להזהר כדי שיהא "שלו", ולהחליף בקביעות מגדול לקטן אפשר דגם בב' אחים אסור.

תשובת מרן הגרש"ז אויערבאך שליט"א

(י"ט) גם מצד הסברא נראה דאסור מפני שזה ממש הורדה להשתמש במזוזה שזכתה למצות מזוזה להשתמש בה למקום שהוא ספק פטור.

ד. מ"ב סק"א

אבל אין להתיר ציצית מטלית של גדול וליתנם בטלית של קטן דחיובו רק מדרבנן. ובפמ"ג נסתפק אם מותר ציצית מטלית של צמר ליתנם בטלית של שאר מינים להפוסקים לעיל בסימן ט' ס"א דשאר מינים הוא רק מדרבנן, והארצות החיים מיקל בזה. הביא המ"ב בשם ארצה"ח דשרי ליטול ציצית מטלית של צמר וליתנם בטלית של שאר מינים אף להפוסקים שחיובם רק מדרבנן. מאידך הביא המ"ב בשם ארצה"ח דאין להתיר ציצית מטלית של גדול וליתנם בטלית של קטן דחיובו רק מדרבנן. ולכאורה שתי ההלכות סתרי אהדדי. דאי מקילינן מדאורייתא לדרבנן אמאי לא מקילינן מבגד של גדול לבגד של קטן.

והנה, יסוד דינא דהשו"ע הוא בפלוגתא רב ושמואל בשבת נ"ב ע"א, פסחים ק"א ע"א, מנחות מ"א ע"ב, אי מתירין ציצית מבגד לבגד לשמואל או אין מתירין לרב. וטעמא דרב מבואר שם דהוא משום ביזוי מצוה. וגם שמואל דמתיר מבואר בתוס' שם דזה רק מבגד זה לבגד אחר, דכהכי לא הוי ביזוי מצוה. אבל להתיר ולא להניחם בבגד אחר גם שמואל מודה דאסור משום ביזוי מצוה. ועפ"י התוס' כתב השו"ע דבריו בס"א וכדמבואר בב"י, ובמ"ב להלן סק"ג. וכתב הפמ"ג בא"א סוף סק"ב וז"ל "וצ"ע מטלית המחוייב ד"ת לרבנן אי שרי להתיר או דלמא דווקא בשניהן שוין מתיר מבגד לבגד לא כה"ג". עכ"ל. וכתב ארצה"ח בס"א וז"ל "ומותר להתיר ציצית מטלית של צמר ליתנם בטלית של משי". וביאר בהמ"ל סק"ה וז"ל "אף לדעה א' לעיל סימן ט' ס"א דשאר מינים דרבנן י"ל דלא הוה בזיון לשמואל". והביא ראיה לדבריו דמוליקין לשמואל מנר לנר בנרות חנוכה, ולא

חיישינן להא דנר ראשון הוא חיוב ושאר נרות הם הידור מצוה, ומוכח דלא הוי בהכי בזיון מצוה וה"ה מטלית שחיובו מה"ת לטלית שחיובו מדרבנן. עכ"ד עיי"ש.

מבואר בזה דאין כאן איסור של הורדה קדושה, דא"כ בודאי יהא איסור הורדה מבגד שחיובו מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן. והטעם בזה צ"ל כדמבואר בש"ך יור"ד סימן רנ"ט ס"ק י"א דרק בתשמישי קדושה יש איסור הורדה משא"כ בתשמיש מצוה אין איסור הורדה. [ועיי"ש שהביא בזה פלוגתא הפוסקים אי כו"ע מודו לזה]. וכ"מ בח"א כלל ס"ח סכ"א דבחוטי ציצית דאמרינן ביה דהם נזרקין וכדאיתא בשו"ע סימן כ"א ס"א, לא נאמר בהן דין מעלין בקודש ואין מורידין, עיי"ש. וכל הא דהסתפק הפמ"ג הוא לא משום איסור הורדה בקדושה, אלא אי גם בזה יש איסור בזיון או לא. דאפשר דרק בשניהן שוין מותר, אבל מבגד החייב מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן אפשר דדמי למוריד מבגד בלא להניח בבגד אחר שזה גם לשמואל אסור משום ביזוי מצוה. ואפשר דגם מבגד שחיובו מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן ג"כ יש ביזוי מצוה, וע"ז כתב ארצה"ח דלא הוי בהכי ביזוי מצוה כיון דמ"מ זה ג"כ מצוה, וכדין מדליקין מנר לנר.

כ"ז אמור מבגד שחיובו מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן, אבל מבגד של גדול לבגד של קטן ס"ל לארצה"ח דבזה יש בזיון. ואע"ג שהקטן חייב מדרבנן, מ"מ יש בזה בזיון ליטול מבגד של בר חיובא לבגד של אינו בר חיובא, וחיובו רק מדין חינוך. ודמי להורדת ציצית בלא ליתנם בבגד אחר שכו"ע מודו דאסור. כן נראה לכאורה ביאור ב' ההלכות שבארצה"ח.

אמנם המ"כ כתב בזה"ל "אבל אין להתיר ציצית מטלית של גדול וליתנם

שאלה. [ועיין במ"ב סימן י"ג ס"ק ט"ז, ובסימן י"ז סק"ו דכתב דוגמא לציצית שחיובו רק מדרבנן כגון טלית שאלה לאחר ל' יום, ולא כתב טלית של שאר מינים, וע"ע במ"ב סימן י"ג סק"ד]. ואפשר דס"ל למ"ב דגם להתיר ציצית מטלית של צמר ליתנם בטלית של שאר מינים הוא נ"מ לדידן, והוא עפ"י המ"ב בסימן ט' סק"ה ובסימן י"ח סק"ח. (עיין מש"כ בזה בסימן ט' אות ב' ובסימן י"ח אות י"ט.) וע"ע במ"ב לקמן סק"ד ובמש"כ שם אות י'.

ואולי י"ל דהמ"ב סיים כאן דהארצה"ח פליג ומיקל בזה. ועיין בארצה"ח בהמ"ל סק"ה, ומשמע דלמעשה לא היקל רק לענין בגד של שאר מינים ולא בבגד שלכו"ע חיובו רק מדרבנן, עיי"ש ומובא להלן באות ו'. ולכן הביא המ"ב רק ציור של שאר מינים שרק בזה היקל ארצה"ח.

ו. מ"ב סק"א

ובפמ"ג נסתפק אם מותר ציצית מטלית של צמר ליתנם בטלית של שאר מינים להפוסקים לעיל בסימן ט' ס"א דשאר מינים הוא רק מדרבנן, והארצה"ח מיקל בזה. עיין בארצה"ח בהמ"ל סק"ה (והובא לעיל אות ד') דכתב להוכיח כן מהא דמדליקין מנר לנר בנרות חנוכה, והיינו אפילו מנר ראשון שחיובו מעיקר הדין לשאר נרות שהן רק מהדרין, ולא הוי בהכי בזיון מצוה, וה"ה לענין טלית שחיובו מה"ת לטלית שחיובו מדרבנן.

ויל"ע לפי הא דכתב הרמ"א בסימן תרע"ד ס"א דבאמת נהגו להחמיר שלא להדליק מנר ראשון דחנוכה, מהאי טעמא גופא דנר ראשון הוא עיקר המצוה והשאר אינו למצוה כ"כ, עיי"ש. ולפ"ז צ"ל דה"ה כאן נחמיר שלא להעביר חוטי ציצית מבגד שחיובו מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן. ואפשר דזה כוונת ארצה"ח שכתב בהמשך

בטלית של קטן דחיובו רק מדרבנן". וביאור זה "דחיובו רק מדרבנן" ליתא בארצה"ח שהוא המקור להלכה זו. וטעם זה ק"ק דמשמע דהטעם הוא משום שנוטל ממקום שחיובו מה"ת למקום שחיובו מדרבנן, והיינו בפשטות איסור של הורדה בקדושה, וזה הטעם לאיסורא, וכנ"ל באות ב', וזה כאמור סותר להיתר שנוטל מבגד צמר לשאר מינים. ובדוחק צ"ל דגם במ"ב הביאור דכיון דחיוב טלית של קטן הוא מדרבנן יש בזה בזיון בנטילת חוטי הציצית מטלית של גדול. משא"כ מטלית של צמר לטלית של שאר מינים אף שחיובם מדרבנן, אין בזה בזיון, וכמש"כ ארצה"ח.

ולפי הנתבאר דליכא בציצית איסור הורדה מקדושה, יל"ע לענין להעביר ט"ק של גדול כמות שהוא לקטן הנ"ל באות ב', אי גם בזה שייך לומר דיש איסור ביזוי מצוה, או דהאיסור רק בהורדת חוטי ציצית ולא להעבירו כמות שהוא לקטן. וצ"ע לדינא.

ד. מ"ב סק"א

ובפמ"ג נסתפק אם מותר ציצית מטלית של צמר ליתנם בטלית של שאר מינים להפוסקים לעיל בסימן ט' ס"א דשאר מינים הוא רק מדרבנן. ז"ל הפמ"ג בא"א סק"ה "וצ"ע מטלית המחוייב ד"ת לרבנן אי שרי להתיר או דלמא דווקא בשניהן שוין מתיר מבגד לבגד לא כה"ג". עכ"ל. וביאר המ"ב כוונת הפמ"ג דטלית שחיובו מדרבנן היינו טלית של שאר מינים, וזה רק לדעת השו"ע סימן ט' ס"א ולא לרמ"א הסובר דגם שאר מינים חיובם מדאורייתא. ולכאורה יש להעמיד ספיקא דהפמ"ג גם לדידן והוא בבגד שאול לאחר ל' יום שחיובו רק מדרבנן כדאיתא בשו"ע סימן י"ד ס"ג, אי שרי להתיר ציצית אפילו משאר מינים לדידן, וליתנם בטלית

כיון שאלו עדיין כשרים לא יכלה אותן — כ"מ בא"ר סק"ב.

ודע דהיכא שהטיל חוטי הציצית בלא כוונה לשמה והוא סמוך לשבת באופן שאין לו זמן להתירם ולחזור ולקושרם, ויש לו חוטי ציצית אחרים. מותר לקורעם ע"מ שיספיק לפני שבת לקשור את החוטים האחרים, אע"פ שהם שוים בכשרותם והידורם — כ"מ במ"ב סימן י"ד סק"ז וכפי שביארנו שם באות ז', עיי"ש.

מ. מ"ב פק"ד

בר חיובא. אפילו אינו חייב רק מדרבנן. ר"ל דגם מבגד שחיובו רק מדרבנן אסור להתיר הציצית כשאין דעתו להניחם בבגד אחר. ומקור דברי המ"ב הוא בע"ת כדמצויין בשעה"צ. וז"ל הע"ת בסק"ג "ודוקא בטלית בר חיובא, מדנקט סתם בר חיובא משמע אפילו אינו חייב אלא מדרבנן אין רשאי להתיר הציצית ולהניחם בטלית שחייב מדאורייתא". עכ"ל. וכתב בבאר היטב סק"ג "עיי"ן ע"ת סק"ג שדבריו מגומגמין". עכ"ל. ור"ל דלהניחם בטלית שחייב מדאורייתא פשיטא דיהא מותר, דהרי מותר להתיר ציצית מטלית זה וליתנם בטלית אחר. ועיי"ן במאמ"ר סק"ג דכתב דצ"ל בע"ת כטלית דהיינו "אין רשאי להתיר הציצית ולהניחם, כטלית שחייב מדאורייתא". ור"ל דאין להניחם כמות שהם ולא להניחם בטלית אחר, וזה אסור כדין טלית שחיובו מדאורייתא. אבל להניחם בטלית שחייב מדאורייתא פשיטא דמותר.

עוד כתב שם הע"ת וז"ל "מיהא בטלית שאולה שפטור לגמרי אפשר דמותר". עכ"ל. וביאר דבריו במאמ"ר שם דהיינו תוך ל' יום דפטור לגמרי וכדאיתא בשו"ע לעיל סימן י"ד ס"ג. ואע"ג דהמטיל בו ציצית ומכרך לא הפסיד וכדאיתא במ"ב שם סק"ט, מ"מ כיון שפטור לגמרי אפשר

דבריו וז"ל "ואף שיש לדחות דהא פסקינן דשאר מינים חייבים מדאורייתא". עכ"ל. ולכאורה ר"ל דאף דיש לדחות ראייה זו מנר חנוכה, מ"מ למעשה נקטינן דשאר מינים חייבים מדאורייתא. ולפ"ז יתכן דלמעשה לא היקל ארצה"ח להוריד חוטי ציצית מבגד שחיובו מה"ת לבגד שחיובו מדרבנן לכו"ע כגון טלית שאולה לאחר ל' יום, וצ"ע בשיטתיה. ואפשר דלכן נקט המ"ב רק ציור של שאר מינים וכנ"ל באות ה'.

ז. מ"ב פק"ג

ודע עוד דבמקום שהציצית הם שלמים וראויים להנתן לבגד אחר [לאפוקי אם הם רק כדי עניבה] יש מן האחרונים שכתבו דיזהר להתיר הקשרים והכריכות שלהם ולא להפסיקן ולקרוע אותן כדי שלא יכלה אותן. הא דכתב המ"ב בשם הפמ"ג לאפוקי אם הם רק כדי עניבה. ומשמע דאם הם רק כדי עניבה מותר לקרוע אותן. ואע"ג שהם ג"כ ראויים לציצית ע"י שיחברם בקשר של קיימא וכדאיתא במ"ב לעיל סימן י"ב סק"ז, מ"מ אין איסור לקורען ומשום דחיבור החוטים ע"י קשירה הוא פנים חדשות — כ"כ בפמ"ג משב"ז סק"ב. ור"ל דהיות דכמות שהוא אינם ראויים לציצית, בזה לא מקרי השחתה.

ולפ"ז נמצא לכאורה דלאו דווקא כדי עניבה אלא כל זמן שאין בו את השיעור המבואר בסימן י"א ס"ד תו אינו כשר לציצית כמות שהוא ומותר לקורען.

ח. מ"ב פק"ג

יש מן האחרונים שכתבו דיזהר להתיר הקשרים והכריכות שלהם ולא להפסיקן ולקרוע אותן כדי שלא יכלה אותן. היינו אפילו היכא שנותן תחתיהם חוטי ציצית יותר נאים משום הידור מצוה, מ"מ

להתיר הימנו, דהרי ראוי לגדול שחיובו מדאורייתא. אלא אפילו בט"ק של כבן ו' עד בן ט', שחייב בציצית מדרבנן משום חינוך, וכדאיתא בשו"ע סימן י"ז ס"ג. וט"ק זה אינו ראוי לגדול דשיעורו פחות משיעור ט"ק של גדול וכדמבאר במ"ב שם סק"ט. ואעפ"כ אין להתיר הימנו כיון שחייב מדרבנן. כן נראה אולי לבאר כוונת המ"ב. ובמאמר כאמור לא משמע כן, רצ"ע.

יא. מ"ב סק"ה

עיין במ"א סק"ג ומוכח מדבריו דדוקא כנף שאין בו שיעור להתעטף... אבל אם היה בהחתיכה שיעור שיהיה בו כדי להתעטף מותר לצרף אותו לבגד אחר אפילו עם ציציותיו. המ"ב הוכיח כן מדברי המ"א מהא דהמ"א מבאר דכל האיסור ליקח כנף עם ציצית ולתופרו בבגד אחר הוא משום תולמ"ה דמיד שנחתך הכנף נפסלו הציצית וכעת שמחברו בבגד אחר הוי תחילת עשייתו בפסול. ומשמע דאם כשנחתך הכנף לא נפסלו הציצית שבו וכגון שיש בהחתיכה שיעור טלית אזי כשמחברו בבגד אחר אין תחילת עשייתו בפסול ושרי לצרף אותו לבגד אחר אפילו עם ציציותיו. ועיין בחזו"א סימן ג' ס"ק כ"א דפליג אדמ"ב בביאור דברי המ"א ור"ל דהמ"א קאי בהטיל הציצית לאחר שתפר את הכנף בבגד אחר ורק בזה הכשיר המ"א, עיי"ש.

יב. מ"ב סק"ה

עיין במ"א סק"ג ומוכח מדבריו דדוקא כנף שאין בו שיעור להתעטף... אבל אם היה בהחתיכה שיעור שיהיה בו כדי להתעטף מותר לצרף אותו לבגד אחר אפילו עם ציציותיו. אבל הט"ז בסק"ג פליג ע"ז ואוסר וכן משמע בלבוש ודה"ח. ז"ל הלבוש בס"ב ואינו יכול

דמותר להתיר הציצית. אבל לאחר ל' יום שחייב מדרבנן וכדאיתא בשו"ע שם, פשיטא דאסור להתיר. והמ"ב לא הביא דברי הע"ת בזה להלכה, ואפשר משום דמספקא ליה לע"ת, לכן לא רצה המ"ב להקל בזה.

יג. מ"ב סק"ד

בר חיובא. אפילו אינו חייב רק מדרבנן. היינו דהבגד אינו חייב רק מדרבנן. כן מוכח במאמר סק"ג המובא באות הקודם, דכשם שאין להתיר מטלית שחיובו מדאורייתא כן אין להתיר מטלית שחיובו מדרבנן. וטלית שחיובו מדרבנן היינו כגון טלית שאולה לאחר ל' יום וכדאיתא בשו"ע סימן י"ד ס"ג, או טלית משאר מינים לשיטת השו"ע בסימן ט' ס"א.

והנה המ"ב לעיל סק"א בביאור ספיקא דהפמ"ג אי מותר להוריד ציציות מטלית שחיובו מדאורייתא לטלית שחיובו מדרבנן, וביאר המ"ב ספיקא דהפמ"ג לענין שאר מינים לשיטת השו"ע. וכאן לא ביאר המ"ב כגון טלית של שאר מינים. ואפשר דבשלמא לענין ספיקא דהפמ"ג אפשר דהוי נ"מ גם לדידן להחמיר וכנ"ל באות ה'. משא"כ בנידון כאן לדידן לא חידשו הע"ת והא"ר סק"ב מידי דפשיטא דאסור להתיר דהרי שאר מינים חיובם מדאורייתא, לכן צ"ל דעיקר הנ"מ לדידן הוא לענין טלית שאולה שחיובו מדרבנן, ואעפ"כ אסור להתיר ציצית הימנו כשלא מניחם בבגד אחר.

לכאורה היה מקום לבאר דברי הע"ת א"ר והמ"ב אפילו אינו חייב רק מדרבנן היינו ט"ק של קטן שחיובו מדרבנן. והיינו לא שהבגד חייב מדרבנן, אלא שהגברא הלוכשו חיובו מדרבנן. ולכן לא ביאר המ"ב בבגד של שאר מינים. והיינו לא מיבעיא בט"ק של בן ט' ולמעלה, ששיעורו כט"ק של גדול זה ודאי אין

נראה לכאורה דמש"כ המ"ב כ"ז הוא לדעת השו"ע אין הכוונה לשו"ע כאן בס"ב, דבאמת בשו"ע כאן אין ראיה שהקיל השו"ע, ורק המ"א בסק"ג לומד כן בשיטת השו"ע וכפי שהוכיח מהב"י וכפי שביאר מחצה"ש והיינו כהבנת המ"ב לעיל בסק"ה בביאור המ"א. והחזו"א באמת פליג וביאר דברי המ"א בדרך אחרת. אבל נראה דכוונת המ"ב לשו"ע בס"ד דכתב "נקרע הטלית תוך שלשה אצבעות סמוך לשפת הכנף אינו רשאי לתפרו". ומשמע דלמעלה משלשה אצבעות יכול לתפרו אפילו נקרע לגמרי, ומוכח דס"ל לשו"ע דלבגד שנקרע ממנו מותר לתפרו. והיינו מש"כ המ"ב לקמן בסק"י וז"ל "ואפילו אם הכנף ההוא נקרע לגמרי מן הבגד עם ציציותיו אפ"ה מותר לחבר הכנף והציצית כשר". וכתב בשעה"צ ס"ק כ"ג "מוכח כן משו"ע גופא" והיינו כדאמרן. ולדברי שו"ע אלו מכוונים דברי המ"ב כאן דלדעת השו"ע יכול לחבר הכנף לבגד שנקרע ממנו. וכן ביארו במאמ"ר סק"ד ובשולחן שלמה ס"ב המצויינים בשעה"צ סק"כ בדברי השו"ע, עיי"ש.

ודע דכל הא דהקיל המ"א לדעת המ"ב הוא רק כשאין בכנף שיעור טלית אבל בחלק השני נשאר שיעור טלית, אבל אי בב' החלקים לא נשאר שיעור טלית אף למ"א אסור לחבר הכנף, אפילו לבגד שנקרע ממנו. והכי מוכח מדברי המ"ב כאן שכתב דאם נעשית הבגד בת ג' בעת הקריעה תו אין לחבר, ולפ"ז פשוט דה"ה דאי אין בו שיעור טלית אסור לחבר, והכי מוכח מדברי שעה"צ בס"ק י"ח דכתב דלמ"א מותר לחבר חלק אחד שיש בו שיעור עיטוף לחלק השני שאין בו שיעור עיטוף בלא להתיר הציציות, ומוכח דאי אין בב' החלקים שיעור גם למ"א אין לחבר והטעם בזה עיין מש"כ להלן באות י"ד.

ליקח הכנף כמו שהוא עם הציצית, לא מיבעיא הכנף לבדו שאסור לתפרו בבגד אחר דהוי תולמ"ה, אלא אפילו הוא נוטל עמו אמה על אמה ורוצה לתפרו בבגד אחר אסור וכו'. עכ"ל. ונראה דמהא דכתב הלבוש אלא אפילו הוא נוטל עמו אמה על אמה וכו' הבין המ"ב דר"ל אפילו יש בו שיעור, דאי אין בו שיעור מה רבותא יש בזה יותר מהכנף בלא אמה על אמה, ומשמע בלבוש דאפילו יש בו כשיעור אין לצרפו לבגד אחר. וזה אשר הדגיש המ"ב "אפילו אם הוא מחזיק אמה על אמה גם זה עדיין אין בו שיעור עיטוף לדידיה" — היינו לדידיה דהמ"א אבל להלבוש יש בו שיעור עיטוף. ועיין במ"ב סימן ט"ז סק"ד.

ובדה"ח דין ב' כתב וז"ל "ואם יש בחלק אחד כדי להתעטף צריך להתיר הציצית מחלק הב' שאין בו כדי להתעטף ויחברם ואח"כ יטילם". עכ"ל. ומוכח במ"ב לקמן סק"ח. וזה אינו תואם למ"א וכדמבואר בשעה"צ ס"ק י"ח דלמ"א אין צריך להתיר כלל. ומוכח בדה"ח דלא ס"ל כמ"א. והיות דלא קאי הדה"ח בנידון זה ממש של המ"א לכן כתב המ"ב וכן "משמע" בלבוש ודה"ח.

יג. מ"ב סק"ז

אבל אם ירצה לחבר הכנף להבגד שנקרע ממנו אפילו אם נקרע לגמרי ולא נשתייר כל שהוא בחבור אין צריך להתיר ממנו הציצית, ולא מפסלא משום תעשה ולא מן העשוי, כיון דתחלת עשייתו בבגד זה היה בכשרות... כ"ז הוא לדעת השו"ע והמ"א בסק"ג. כתב החזו"א בסימן ג' ס"ק כ"א לחלוק ע"ד המ"ב כאן וז"ל "ולא מצינו שהקיל בזה השו"ע, דהוא ספיקא דאורייתא, ודוקא בשני החלקים שיעור בגד מקילין וכ"ה במ"ב סק"ח". עכ"ל.

הכנף. ומה סברא איכא לחלק בין הכנף שאין בו שיעור שמותר להחזירו ואין בו תולמ"ה, לשאר הבגד שאין בו ד' כנפות שבזה אין להחזיר הכנף ומשום תולמ"ה.

והנה כתב המ"ב בסק"ח דט"ק שנחלק לשנים ובכל חלק אין שיעור טלית אם רוצה לחבר חלק אחד לחבירו חייב להתיר מתחילה כל הד' ציציות. ואם חלק אחד יש בו שיעור טלית ובחלק השני אין בו שיעור טלית יש להתיר רק מהחלק שאין בו שיעור טלית. ובנדון זה כתב בשעה"צ ס"ק י"ח דלפי המ"א הנ"ל אין צריך להתיר כלל. ומשמע דבנידון הראשון בלא נשאר שיעור טלית באף חלק בזה גם למ"א יש להתיר את כל הד' ציציות. ולכאורה גם בזה צ"ב מה נ"מ וכשם שאין תולמ"ה לגבי חיבור החלק שאין בו שיעור טלית לחלק שיש בו שיעור טלית, כמו"כ נוכל לחבר ב' החלקים שאין בהם שיעור טלית ולא יהא בזה תולמ"ה היות שנעשו בכשרות לשיטת המ"א.

והנראה מוכרח בזה, דבשלמא לגבי לחבר הכנף עם הציצית לבגד בר חיובא כלומר שיש בו ד' כנפות ויש בו שיעור טלית מבלעדי הכנף, בזה אין חסרון של תולמ"ה לגבי עשיית הבגד, וכלומר אין הטלת ד' ציציות בבגד לפני שנעשו הד' כנפות, וזה שאין שיעור בכנף לא איכפת לן דאין צריך את הכנף לצירוף לבגד כדי שיהא בו שיעור טלית, וכל החסרון הוא רק חיבור ציצית שכבר נעשה בבגד שאינו בר חיובא, שיש בזה פסול של תולמ"ה, בזה ס"ל למ"א כיון שציצית זו נעשה בבגד בר חיובא ונעשה בכשרות אזי הטלתו כעת בבגד שיש בו ד' כנפות ויש בו שיעור מבלעדי הכנף אין בזה תולמ"ה כיון דלמעשה קדמו הד' כנפות להטלת הציצית, והטלת הציצית גופא נעשה בכשרות, ולכן אף שבמציאות כעת הוא

ולפ"ז הא דכתב החזו"א הנ"ל ודוקא ביש בשני החלקים שיעור בגד מקילינן, לא בא לאפוקי כשאין בשני החלקים שיעור בגד, דבזה כאמור גם למ"א אסור, אלא בא לאפוקי כשיש בחלק אחד שיעור עיטוף, ובחלק השני אין שיעור, דבזה למ"א שרי לחבר, ולחזו"א אסור.

ומש"כ החזו"א "וכ"ה במ"ב סק"ח", ור"ל לכאורה דהמ"ב בסק"ח סותר לדברי המ"ב כאן, נראה לכאורה דאין בזה סתירה, דלהדיא כתב בשעה"צ ס"ק י"ח דדבריו רק לט"ז ודה"ח דפליגי אדמ"א הנ"ל, ולהדיא כתב שעה"צ דלמ"א באמת שרי לחבר ואין צריך להתיר כלל, ודבריו במ"ב לא לשיטת המ"א, אלא לשיטת הט"ז ודה"ח, דס"ל דאין לחבר, ורק כשיש בשני החלקים שיעור עיטוף שרי לחבר וכפי שס"ל לרוב האחרונים המובאים במ"ב סק"ט, וכ"כ החזו"א הנ"ל.

יד. מ"ב סק"ז

אבל אם ירצה לחבר הכנף לבגד שנקרע ממנו אפילו נקרע לגמרי ולא נשתייר כל שהוא בחבור אין צריך להתיר ממנו הציצית, ולא מפסול משום תעשה ולא מן העשוי, כיון דתחלת עשייתו בבגד זה היה בכשרות. וכל זה אם לא נעשית הבגד בת ג' בעת הקריעה וכנ"ל בסק"ו... כ"ז הוא לדעת השו"ע והמ"א בסק"ג. הביא המ"ב שיטת המ"א דלהחזיר הכנף לבגד זה גופא שרי ואין בזה תולמ"ה היות דתחלת עשייתו בבגד זה היה בכשרות. ולפ"ז לכאורה צ"ב המשך דברי המ"ב דמותר להחזיר הכנף רק אם נשאר בבגד ד' כנפות, אבל אם נעשית הבגד שנשאר — בת ג' כנפות אסור להחזיר הכנף ומשום תולמ"ה. ולכאורה צ"ב אמאי לא נימא גם לענין זה היות ותחילת עשייתו היה בכשרות תו אין בזה תולמ"ה, ואמאי בזה מודה המ"א דאסור להחזיר

בו שיעור טלית ולא הוי תולמ"ה". ואח"ז כתב התהל"ד דבריו הנ"ל דה"ה לענין ג' כנפות והיינו ה"ה מהציור הקודם דמיירי לענין הכנף שאין בו שיעור, אבל אה"צ בבגד הנשאר גם התהל"ד מודה דאף למ"א בעינן שישאר בו שיעור טלית ושיהא בו ד' כנפות.

פז. מ"ב סק"ז

וכל זה אם לא נעשית הבגד בת ג' בעת הקריעה וכנ"ל בסק"ו... כ"ז הוא לדעת השו"ע והמ"א בסק"ג. לפי המבואר בתהל"ד כאן סק"א, וכפי שבארנו דבריו בסוף האות הקודם נראה דכל הא דכתב המ"ב דבעינן ד' כנפות היינו לבגד שנשאר מחוץ לכנף, והטעם בזה נתבאר באות הקודם, אבל לגבי הכנף, לכאורה פשוט דגם אם לא נשאר בו ד' כנפות אלא ג' כנפות וכגון שנחתך באלכסון באופן שבבגד הנשאר יש ד' כנפות, ובכנף יש רק ג' כנפות, בזה יוכל לחבר את הכנף לבגד לשיטת המ"א אף שאין בו ד' כנפות, ומאותו הטעם שמותר לחבר את הכנף אף שאין בו שיעור היות שנעשית בכשרות ה"ה דיהא מותר לחברו אף שאין בו ד' כנפות.

פז. מ"ב סק"ז

אבל הט"ז בסק"ג פוסק שאין ג"מ בין אם הצירוף לבגד אחר או זה גופא הכל הוא בכלל תולמ"ה ויש להחמיר, וכן פסק בדה"ח. עיין מש"כ לעיל סימן י' אות י"ט לבאר מאי שנא דינא דהט"ז ודה"ח כאן מדינא דהמ"ב בסימן תרכ"ו ס"ק י"ט.

יז. מ"ב סק"ח. שעה"צ ס"ק י"ח

ואם חלק אחד יש בו שיעור עיטוף ואחד אין בו אין צריך להתיר רק מהחלק שאין בו. ובשעה"צ אבל להמ"א שם אין צריך להתיר כלל. ומשמע

לא במקום חיובא לית לן בה ואין בזה חסרון של תולמ"ה כיון שנעשה בכשרות ומטילים אנו אותו לבגד שהוא בכשרות גם לפני חיבור הכנף. משא"כ בבגד שאין בו ד' כנפות או בבגד שאין בו שיעור טלית ורק ע"י חיבור הכנף נעשה ד' כנפות או נעשה בזה שיעור טלית, בזה לא מהני מה שתחילת עשיית הד' ציציות נעשו בכשרות, כיון דסוף סוף לאחר שנקרע הכנף, נעשה הבגד לבגד שאינו בר חיובא, וכעת שמחברים את הכנף לבגד אין בבגד ד' כנפות, ונמצא דקדמו עשיית הציצית לד' כנפות, בזה נשאר החסרון של תולמ"ה ולא מהני הא דנעשה בכשרות כיון דבמציאות מטילים אנו ציצית בבגד שבשעת הטלת הציצית אין בו ד' כנפות או אין בו שיעור טלית. ורק להטיל ציצית שנעשה בכשרות לבגד שיש בו בלא הכנף שיעור ציצית ויש בו ד' כנפות התיר המ"א לחבר הכנף, אבל לא לבגד שאין בו ד' כנפות או אין בו שיעור טלית.

והנה, כתב התהל"ד כאן בסק"א וז"ל "נראה פשוט דה"ה בגד מצויצת שנפסק א' מהכנפות, ולא נשאר אלא בג' כנפות, וחזר ותקנו כשרים הג' ציצית הראשונות דמה לי אם נשארו הציצית תלויים בבגד שאין בו שיעור טלית, או אם נשארו תלויים בבגד שאין בו ד' כנפות". עכ"ל. ואי כוונת התהל"ד במש"כ "ולא נשאר אלא בג' כנפות", היינו שבחלק הנשאר יש רק ג' כנפות, אזי מבואר בתהל"ד דלא כנ"ל, ומותר למ"א לחבר את הכנף גם בנשאר רק ג' כנפות וגם בלא נשאר בבגד שיעור טלית ודלא כמ"ב. אבל נראה דאין זה הביאור בתהל"ד אלא קאי לגבי הכנף, וכדמוכח מראשית דבריו דכתב וז"ל "לדעת המ"א סק"ג דאם נקרע הכנף מבגד זה, אף שלא היה בו שיעור טלית, וחזר ותפרה כשירים הציצית שהיו בכנף שאין

שיעור טלית. בארצה"ח ס"ג משמע שמתיר רק שיש בכ"א שיעור טלית ודלא כמ"א. וחזינן דלא כולהו מודו דשרי לחבר אף שאין בכנף שיעור טלית. ושעה"צ ציינם עכ"פ להיכא דיש בו שיעור כולהו מודו דשרי לחבר ודלא כט"ז.

יט. מ"ב סק"י. שעה"צ ס"ק כ"ג
ואפילו אם הכנף ההוא נקרע לגמרי מן הבגד עם ציציותיו אפ"ה מותר לחבר הכנף והציצית כשר. ובשעה"צ מוכח כן משו"ע גופא. ר"ל דהשו"ע מיירי גם באופן שנקרע הכנף לגמרי וכדמוכח בשיטת רב עמרם, ובכ"ז כתב השו"ע נקרע תוך ג' אצבעות אין רשאי לתופרו, ומוכח דביותר מג' אצבעות יכול לתופרו אף בנקרע לגמרי. ועיין מש"כ לעיל אות י"ג.

כ. מ"ב ס"ק י"א
וה"ה דיש להקל גם בשאר מינים אם תופרו במין אחר. במ"א סק"ו כתב דמהא דהתיר השו"ע לתפור בשאר חוטים בבגד של צמר ומשום דהאידנא אין דרך לתפור בחוטי צמר, משמע דאם דרך לתפור בחוטי צמר אזי גם בשאר מינים אסור לתפור ומשום גזירה אטו צמר. והמ"ב לא הביא דברי המ"א להלכה ואדרבא מהא דכתב המ"ב דיש להקל גם בשאר מינים אם תופרו במין אחר מוכח דפליג אדמ"א, דהרי כתב בסתם דשרי לתפור במין אחר בשאר מינים, והיינו אפילו כשרגילים לתפור בשאר מינים, וחזינן דלא חיישינן לגזירה אטו שאר מינים, ונמצא למ"ב דשרי לתפור בשאר מינים בבגד של צמר גם כשדרך לתפור בחוטי צמר ודלא כמ"א. ובאמת במקור ההלכה בארצה"ח פליג אדמ"א עיין מש"כ בזה באר"י סק"ד באריכות. וגם במ"א עצמו בסוף דבריו כתב להקל בזה בדוחק. ועיין מש"כ עוד בזה לקמן אות כ"ד.

בשעה"צ דבציור הראשון שכתב המ"ב והוא כשאין באף חלק שיעור טלית ורוצה לחבר ב' החלקים בזה מודה המ"א דצריך להתיר את כל הד' ציציות. והביאור בזה עיין לעיל אות י"ד.

יח. מ"ב סק"מ. שעה"צ סק"ב
ואם ירצה לחבר החלקים שנתחלקו אחד לחבירו... אבל רוב האחרונים מקילין וסוברים דזה לא הוי בכלל תולמ"ה. ובשעה"צ דרכי משה ומ"א בסק"ג וחמד משה ומחצה"ש ושולחן שלמה ומאמ"ר ונהר שלום וארצה"ח. כל הפוסקים שציננו שעה"צ ס"ל דשרי לחבר ב' החלקים ולא הוי תולמ"ה. אבל במ"א סק"ג מבואר דשרי לחבר אפילו שאין בכנף שיעור וכדמבואר במ"ב סק"ז ובזה לא מודו כל הפוסקים שציננו שעה"צ. בדרכי משה בסימן י' ובסימן ט"ו הביא תשובת הרשב"א דטלית שנקרע ונחלק לשנים מותר לחברו, ואין ראיה דאפילו אין בו שיעור. בחמד משה סק"ז דוחה דברי הט"ז ומבואר בדבריו דלא ס"ל כמ"א וכל היתירו רק משום שנשאר בכל חלק שיעור טלית. בשולחן שלמה ס"ב כתב וז"ל "וכן אם נקרע כנף אחד מהטלית ורוצה לעשות כנף אחר יעשה בו ציצית, ואותן הג' שנשתיירו כשרים. ואם רוצה לתפור אותו הכנף עם הציצית שנקרע כל הד' כשרים כמו שהם. ודווקא שנקרע חתיכה של ג' על ג' אז מותר לחזור ולתפור וכו'". עכ"ל. מוכח בדבריו דס"ל כמ"א דאף שאין בכנף שיעור טלית יכול לחברו. וכ"כ במסגרת השולחן שם, עיי"ש. כמו"כ במאמ"ר סק"ג מוכיח מהשו"ע בס"ד דשרי לתפור אף שאין בו שיעור וכמ"א. בנהר שלום סק"א כתב להתיר רק שיש בכל חלק שיעור טלית ודלא כמ"א. אולם בסוף דבריו הביא את המ"א דמותר לחבר את הכנף אף שאין בו

כ"א. מ"ב ס"ק י"ב

1234567

ה"ה אם לכתחילה בעת עשיית הבגד תפר חתיכת בגד פחות משלש לשפת הבגד הן באורך הן ברוחב והטיל בה ציצית בחתיכה זו פסולה לדידיה דהוי כמאן דפסיק אף שתפרו להבגד, ואם יטיל ציצית למעלה מאותה חתיכה התפורה יהיו הציצית רחוקים מקצה הבגד יותר מג' אצבעות ופסול. מש"כ המ"ב בשם הט"ז ודה"ח דאם יטיל ציצית למעלה מאותה חתיכה התפורה יהיו הציצית רחוקים מקצה הבגד יותר מג' אצבעות ופסול צ"ל דמיירי שהחתיכה התפורה היא בגד של קצת פחות מג' אצבעות וכלומר קרוב לג' אצבעות, דאל"כ יוכל להטיל הציצית בסמוך ממש לחיבור החתיכה לבגד ונמצא הציצית עדיין תוך ג' אצבעות לקצה הבגד. ולפי שיתבאר אי"ה להלן יש לכתחילה להקפיד להטיל הציצית בריחוק של קשר גודל ממקום החיבור וזה יוכל לעשות רק כאשר החתיכה פחות מב' אצבעות, וכלומר שיוכל להרחיק שיעור קשר גודל ממקום החיבור ויהיה תוך ג' אצבעות לקצה הבגד.

והנה, דברי הט"ז ודה"ח לכאורה צ"ב, דהרי לשיטת רבינו עמרם תפירת החתיכה לבגד אינו חיבור, "וכמאן דליתא דמי" "וכמאן דפסק חשוב", וכמש"כ השו"ע, וכיון שכן אמאי בעינן שיהא הטלת הציצית תוך ג' אצבעות לקצה הבגד. הרי חתיכה זו היא כמאן דליתא, ויש לראותו כאיננו, וממילא כל שהציצית תוך ג' אצבעות למקום החיבור לכאורה יהא כשר, דמקום החיבור שם הוא קצה הבגד, דהחתיכה המחוברת כמאן דליתא. ואמאי ס"ל לט"ז ודה"ח דלשיטת רבינו עמרם כל שיש ג' אצבעות מקצה הבגד פסול.

ואין לומר דהט"ז ודה"ח כתבו דבריהם משום דחיישינן לדעת י"א — הוא הנמקו"י —

שבשו"ע גם רבינו עמרם מכשיר במטיל הציצית לאחר התפירה, ולשיטתיה יש כאן ג' אצבעות מקצה הבגד, ולכן א"א להטיל ציצית למעלה מאותה חתיכה התפורה דחיישינן לכל הדעות, דלנמוק"י יש כאן יותר מג' אצבעות, ולהטיל בתוך החתיכה לא אמרינן דחיישינן להרא"ש דאינו חיבור ואין להטיל ציצית גם לאחר שתפר. זה אינו דלהדיא כתב הט"ז בסק"ד דבריו לשיטת הרא"ש, ואדרבה מכח זה דחה דברי הרא"ש והוכיח כנמוק"י דלא יתכן שאין לבגד זה תקנה, עיי"ש. וכיון שכן צ"ב אמאי לשיטת הרא"ש ברבינו עמרם א"א להטיל הציצית למעלה מהחתיכה, כיון שאין ג' אצבעות ממקום החיבור, והחתיכה כמאן דליתא.

ותירוצ' לשאלה זו מצאנו בס"ד בדברי שו"ע הגר"ז כאן וז"ל בסי"ב "והרי הכנף הזה נחשב לאחר התפירה כמו הגדיל שכתוב בסימן י"א שאין מטילין בו ציצית מפני שאינו נחשב מכלל הטלית, ואעפ"כ הוא עולה לשיעור ג' גודלין ולשיעור מלא קשר אגודל עיי"ש". עכ"ל. ור"ל דכשם שמצינו בשו"ע סימן י"א סיי"א לגבי גדיל שקורין אוריליזא והיינו שמניחין קצת חוטי שתי בלא ערב בסוף הבגד, שאין להטיל בו ציצית דאינו נחשב להבגד, ומ"מ עולה הוא לשיעור מלא קשר גודל ולהרחקת ג' אצבעות כיון שהנקב בתוך הבגד, ה"ה בניד"ד נהי שאין להטיל הציצית בהחתיכה כיון שאינו מצטרף להבגד, מ"מ לגבי מדידת מקום הנקב מצטרף, ולכן כתבו הט"ז ודה"ח דלשיטת הרא"ש ברבינו עמרם אין להטיל ציצית למעלה מהחתיכה כיון שזה יותר מג' אצבעות מקצה הבגד.

ולפ"ז נמצא לכאורה דכשם שכתב הרמ"א בסימן י"א סיי"א דלכתחלה טוב למדוד שיעור קשר גודל בלא הגדיל,

למש"כ השו"ע בשם הנמוק"י דמהני הטלת ציצית לאחר התפירה, והביאו המ"ב בס"ק ט"ו. אבל לשיטת השו"ע בביאור דברי הרא"ש ברבנו עמרם שגם לאחר התפירה אין להטיל ציצית, אזי אי נקבל תומרת התוס' דכל שלא נשתייר ג' אצבעות הוי כנפסק לגמרי אזי לכאורה אין תקנה לבגד זה, דגם לאחר התפירה לא מהני הטלת ציצית. והבה"ל לא כתב כן, כיון דלהשו"ע לדעת רבינו עמרם כל שלא נקרע לגמרי מהני תפירה אף בלא התרת הציצית וכדמבואר במ"ב ס"ק י"ד, ולשיטת הט"ז שמחמיר מהני עכ"פ הטלת ציצית לאחר שמתירו ותופר הבגד וחוזר ומטילו, ולהחמיר ב' החומרות דכל שלא נשאר ג' אצבעות כנפסק דמי, וגם שלא מהני הטלת ציצית לאחר התפירה לא אמרינן.

ולפ"ז נראה דהא דכתב שו"ע הגר"ז כאן בסי"ג וז"ל "כד"א שנפרד הכנף לגמרי מן הטלית אבל אם לא נפרד ממנו לגמרי אע"פ שאין באורך מקום חיבורם ג' גודלין מ"מ כיון שנשאר מחובר מועט מועלת לו התפירה שיתפרנו בטלית שיהיה נחשב עי"כ בכלל הטלית ולכן הציצית שיטיל בו אחר התפירה פוטרת הטלית הוזה לדברי הכל". עכ"ל. ר"ל "לדברי הכל" היינו לא מיבעיא לשיטת השו"ע ברבינו עמרם ודאי כשר אפילו נשאר הציצית מלפני התפירה, אלא אפילו לשיטת הט"ז דחייש להתוס' ג"כ כשר במטיל הציצית לאחר התפירה. אבל זה אינו ממש לכו"ע, דכאמור אי נחוש לשיטת הנמוק"י ברבינו עמרם, ונחוש לשיטת התוס' והט"ז, יהא אסור להטיל הציצית גם לאחר התפירה, אלא דהיות דלא מצאנו מי שיחמיר להדיא גם בזה, לכן כדאמרן כולי האי לא מחמירין, ולכן כתב שו"ע הגר"ז דזה לכו"ע שרי.

ויהיה תוך ג' אצבעות עם הגדיל, ה"ה בניד"ר גם אם החתיכה היא באופן שאם יטילו הציצית למעלה הימנו יהיה תוך ג' אצבעות מקצה הבגד, מ"מ אינו לכתחלה כיון שאין בו קשר גודל ממקום החיבור, ורק אם יהיה החתיכה פחות מב' אצבעות באופן שיוכלו להרחיק הנקב ממקום החיבור כשיעור קשר גודל, ושיהיה תוך ג' אצבעות מקצה הבגד, אז יוכלו להטיל ציצית לכו"ע, גם לשיטת הרא"ש ברבינו עמרם, ויצאו את הלכתחלה שכתב הרמ"א בסימן י"א.

כב. בה"ל ד"ה ולמעם (ס"ד)

ודוקא אם נקרע למעלה ממלא קשר אגודל וכמו שמבואר בסעיף ו'. — כ"כ הא"ר כאן סק"ו וז"ל "לכאורה אפילו תוך ג' ובתוך קשר גודל משפת הכנף נמי מותר לתופרה". וכ"ה בארצה"ח כאן ס"ד ובהמ"ל ס"ק ל"ז דלא כדרישה סק"ג. והמ"ב לא ציין לדבריהם כיון דלהדיא בשו"ע לקמן ס"ו דלמטה מקשר אגודל מותר לתפור. ועיין בחזו"א סימן ג' ס"ק י"ט ד"ה יש לעיין מש"כ להסתפק בזה אי שרי לתפור תוך קשר גודל לשיטת רבינו עמרם. ולביאור החזו"א שם לא פליג רבינו עמרם אדרש"י, עיי"ש בכ"ד.

כג. בה"ל ד"ה כשר (ס"ד)

עיין במ"ב (ס"ק י"ד) שכתבתי דיש מחמירין לענין ציצית הישנים, הוא דעת הט"ז (סק"ד) שמחמיר כשיטת התוס', ודע דלדידהו אם נפסקה רצועה מן הבגד כל שלא נשתייר ג' אצבעות בקצהו באורך הבגד הוי כאלו נפסק לגמרי ומיפסלו הציצית הישנים וצריך להטילן מחדש אחר התפירה. מש"כ הבה"ל וכן במ"ב ס"ק י"ד דצריך להטילן מחדש לאחר התפירה, היינו לכאורה לשיטת הט"ז גופא שס"ל שכו"ע מודו

שלא יתפרנו בחוט לכן רק בחוט צבוע וכו'. ר"ל באותו המין אבל במין אחר יש להקל ויותר טוב בחוט צבוע. מש"כ המ"ב יש להקל, וכ"ה במ"ב ס"ק כ"ג, היינו לשיטתיה לעיל בס"ק י"א דיש להקל בשאר מינים במין אחר. וזה עפ"ד ארצה"ח דלא כמ"א ונתבאר לעיל אות כ'. ולפ"ז יתבאר לן הא דהוסיף המ"ב דיותר טוב לתפור בחוט צבוע דזה מהני לכו"ע אף למ"א, מאותו טעם שאין רגילות לעשות ציצית בחוטין צבועים. ולכן זה עדיף דבחוטים צבועים אין לחוש כלל וכלישנא דהמ"ב בס"ק כ"ד.

ואכתי דברי שו"ע הגר"ז לכאורה צ"ב, דהרי לשיטת רש"י אסור לתפור בשאר מינים, ואם תפר מסתפק השו"ע בס"ה אי שרי להטיל ציצית אח"כ. והספק קיים גם לשיטת רש"י כשלא נקרע לגמרי וכדמבואר בבה"ל ד"ה ואם, וא"כ אמאי כתב שו"ע הגר"ז דכשר לכו"ע. ואמנם שו"ע הגר"ז לא הביא ספיקא דהשו"ע בס"ה, וכבר העיר בזה בתה"ד סוף סק"ה, ואולי לשיטתיה שפיר כתב דכשר לכו"ע. וצ"ע.

כד. מ"ב ס"ק י"ח. מ"ב סק"ב
אלא יקח חוטי מין אחר, ויותר טוב

סימן ט"ז

שיעור טלית

והמ"ב בלשונו שכתב "לכו"ע" בא לאפוקי מדברי דה"ח. ודברי דה"ח בפשוטם לכאורה צ"ע טובא ובדפוסים אחרים הוסיפו בדה"ח בזה"ל כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן [רק לפחות מבין ט' וכו']. וכנראה באו לבאר בזה דברי דה"ח דר"ל דלטור השיעור של קטן שיתכסה בו ראשו ורובו היינו קטן בן ט'. אבל בב"ח הביא בשם הסמ"ק דהשיעור הוא לקטן שהגיע לחנוך וביארו הב"ח דהיינו בן ו' ז'. ולשיטות אלו חייש דה"ח וכתב דאם הגדול יוצא בו אקראי לשוק, ואין בו כדי שיתכסה בו ראשו ורובו של קטן בן ט' אבל יש בו כדי שיתכסה בו ראשו ורובו של קטן בן ו' ז' בזה יש להטיל בו ציצית ולא לברך, ומשום דיש לחוש לשיטת הסמ"ק. כן נראה כוונת דבריהם ולפ"ז א"ש דברי דה"ח.

אמנם פשוט דברי המ"ב משמע דלא חייש להכי, והוא משום דהמ"א בסק"א פליג על הב"ח וס"ל דגם כוונת הסמ"ק

א. מ"ב סק"ב
לאפוקי אם אין בו זה השיעור של ראשו ורובו אז לכו"ע פטור אפילו אם הגדול יוצא בה באקראי לשוק. הא דכתב המ"ב "לכו"ע" ר"ל דלגבי התנאי שגדול יוצא בה באקראי לשוק נחלקו הפוסקים אי הוי לעיכובא או לא וכדמבואר במ"ב סק"ד, אבל תנאי זה של שיעור שיתכסה בו ראשו ורובו של קטן לכו"ע הוי לעיכובא, ואף הסוברים דכשיש בו שיעור שיתכסה בו ראשו ורובו של קטן ואין גדול יוצא בו באקראי חייב בציצית, מודו דאי אין בו שיעור זה, אף שגדול יוצא בו באקראי פטור מציצית, דהשיעור הוא תנאי לעיכובא לכו"ע.

אמנם בדה"ח (הלכות דין שיעור טלית ס"ב) איתא בזה"ל "ואם הגדול לובשו לפעמים עראי ואין בו כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן או להיפך מטילין בו ציצית ואין מברכים עליו". עכ"ל. מבואר בדה"ח דגם בניד"ד יש להטיל ציצית ולא לברך.